

โมเดลการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*
AGRO-TOURISM EXTENSION AND DEVELOPMENT MODEL
BY LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

ทักษิณ รักจริง

Thaksin Rakjing

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ

Chalernsak Toomhirun

จินดา ขลิบทอง

Jinda Khlibtong

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

พิเชตวุฒิ นิลละอ

Pichetwut Nillaor

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Prince of Songkla University Trang Campus, Thailand

E-mail: trangkasadsin@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการบริหาร การส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีผล การปฏิบัติที่ดี 2) ศึกษาระดับความสำคัญในการจัดการการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเครือข่าย 3) วิเคราะห์และสังเคราะห์โมเดล และ 4) ประเมินผลโมเดล เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร อปท. 15 ราย ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 50 ราย ตัวแทนเครือข่าย 100 ราย และผู้เชี่ยวชาญที่มี ประสบการณ์ ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ อปท. 10 ราย สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย และเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา Independent t - test, Factor Analysis และ Content Analysis ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการบริหารจัดการที่ดีของ อปท. มี 9 ด้าน มีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5A และมีมาตรฐานการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว 3 ด้าน 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเครือข่ายให้ความสำคัญ

---

* Received 9 April 2021; Revised 27 April 2021; Accepted 30 April 2021

กับแนวทางการจัดการและมาตรฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติที่ดี และมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของตัวแทนแหล่งท่องเที่ยว และตัวแทนเครือข่าย ไม่แตกต่างกัน ($\text{sig.} > 0.05$) 3) โมเดล มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 3.1) แนวทางการบริหารการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของ อปท. ที่มีประสิทธิภาพ 5 ด้าน 3.2) รูปแบบการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชื่อมโยงกับนวัตกรรม การมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์ และ 3.3) มาตรฐานการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ด้าน ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อความยั่งยืน 4) ประเมินผลโมเดลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$) ดังนั้นโมเดลจึงมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของ อปท. สามารถนำไปใช้ได้จริง

คำสำคัญ: โมเดลการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, องค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น

Abstract

The Objectives of this research article were 1) to analyze and synthesis the management of agro - tourism extension and development guidelines in the local administrative organizations with best practices, 2) to study the importance levels of management, extension and development of agro - tourism and network, 3) to analyze and synthesis agro - tourism extension and development model, and 4) to evaluate model effectiveness. this mixed methods, fifteen local administrative organization executives, 50 agro - tourism representatives, 100 good practices network representatives, and 10 agro - tourism management experts were recruited. Purposive sampling and simple random sampling techniques were conducted in this study. Data were analyzed using descriptive statistics, independent t-test, factor analysis and content analysis. The study results revealed that: 1) Nine dimensions of good management practices guideline, 5A components of agro - tourism attractions, and 3 tourism extension standards were included in the agro - tourism management guideline. 2) Mean scores of the importance of good management, and standard agro - tourism extension and development were observed at the high level. There were no statistically significant differences in all scores between agro - tourism representative and the network representative groups ($\text{sig.} > 0.05$). 3) There were 3 main components of this model including: 3.1) five areas of effective guidelines for agro - tourism management, extension and development in the local

administration organization, 3.2) model linked to innovation, participation and strategy, and 3.3) three goal standards for sustainability. 4) Overall score of model effectiveness was observed at the highest level. These findings demonstrate that the model is suitable for practical application in the contexts of local administrative organization.

Keywords: Tourism Extension and Development Model, Agro - tourism, Local Administrative Organizations

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยมีการเกษตรเป็นรากฐานสำคัญเกษตรกรรมมีการพัฒนา ศักยภาพของตนเองบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการผลิตพืชผักผลไม้และการเลี้ยงสัตว์ ได้อย่างมีคุณภาพ สามารถผลักดันให้เป็นสินค้าส่งออกและเป็นครัวระดับโลกได้ การเกษตรยังสามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมหรือรูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้ นักท่องเที่ยวและผู้ผลิตได้พบปะกันโดยตรงสามารถสัมผัสการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ได้ อย่างใกล้ชิด (นาฏสุตา เชนนะสิริ, 2555) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro - tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นำกิจกรรมการเกษตรมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว ได้รับความรู้และชื่นชมทัศนียภาพที่โดดเด่นถือเป็นกระบวนการพัฒนาชนบทที่มีการเชื่อมโยง ระหว่างการเกษตรและการท่องเที่ยว ส่งผลต่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดสรร ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาชนบทมีลักษณะเด่นคือ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิธีการดำรงชีวิต ของเกษตรกรที่มีการผสมผสานกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวใน ชุมชนเกษตรเพื่อการเรียนรู้และศึกษาหาประสบการณ์ความรู้ในเรื่องของเกษตรกรรมได้ (ราณี อธิชัยกุล, 2556)

การส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นทุก ๆ ด้าน ในปัจจุบันมีหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ คือ องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานของรัฐที่ อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด มีบทบาทเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นแทนหน่วยงานของราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ภายใต้หลักคิดของ การกระจายอำนาจที่เชื่อว่า คนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นย่อมรู้ และเข้าใจปัญหาความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าคนที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากที่อื่น (สถาบันพระปกเกล้า, 2552) องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยว ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์รปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 16(8) มาตรา 16(13) มาตรา 17(14) มาตรา 23(19) และ มาตรา 24(12) ในเรื่องการวางแผนการท่องเที่ยว การปรับปรุง ดูแล บำรุงรักษาสถานที่

ท่องเที่ยว และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ที่ได้กำหนดให้ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเป็นคณะกรรมการในทุกระดับ รวมทั้งพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ด้วย ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นผู้ดูแลฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวและเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งพัฒนาสู่ความยั่งยืนโดยให้เกิดสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านสังคม เศรษฐกิจและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

จากเหตุผลดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการและมาตรฐานในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ถือเป็นโจทย์ใหญ่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคิดหารูปแบบแนวทางโอกาสหรือช่องทางที่เหมาะสมอย่างเร่งด่วน เพราะปัจจุบันยังไม่มีรูปแบบแนวทางที่เหมาะสม มีปัญหาอุปสรรคอีกมาก รวมทั้งเกษตรกรในท้องถิ่นยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างแท้จริง หากยังมีการดำเนินการหรือมีสถานการณ์เช่นนี้ต่อไป อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ไม่ยั่งยืน ดังนั้นการวิจัยเรื่องโมเดลการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อจะได้นำผลการวิจัยและข้อมูลต่าง ๆ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการบริหารการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติที่ดี
2. ศึกษาระดับความสำคัญในการจัดการการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์โมเดลการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ประเมินผลโมเดลการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามทะเบียนของกรมการปกครอง

ปี 2563 จำนวน 7,850 แห่ง สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยคัดเลือกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2562 ที่ได้รับรางวัลอันดับที่ 1 - 3 ตามผลประกาศ และเจาะจงเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในพื้นที่เท่านั้น จำนวน 15 ราย 2) ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดี โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ประสบความสำเร็จที่ได้รับรางวัลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องชมของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2561 จำนวน 50 ราย สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง แหล่งละ 1 ราย จำนวน 50 ราย 3) ตัวแทนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 134 แห่ง สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามานะ (Yamane, T., 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ราย และ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกรเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 ราย

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ค่า IOC = 0.67 - 1.00) จากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด (Cronbach's alpha = 0.96)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2561 ถึง เดือนกรกฎาคม 2562 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสำรวจ เพื่อศึกษาความสำคัญในการจัดการการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้วยวิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยสัมภาษณ์ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และตัวแทนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และสังเคราะห์โมเดล โดยวิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) จากนั้นสังเคราะห์เป็นโมเดลต้นแบบ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร (SMCR) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางการบริหารและการส่งเสริมการเกษตร เป็นกรอบในการสังเคราะห์โมเดล

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินประสิทธิผลโมเดล โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกรเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t - test, Factor Analysis และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยทีมวิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาก่อนดำเนินการในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยตนเองโดยความสมัครใจ และสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา ข้อมูลถูกเก็บเป็นความลับและนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการบริหารการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีผลการปฏิบัติที่ดี พบว่า แนวทางการบริหารการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีผลการปฏิบัติที่ดีมี 9 ด้าน และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5A และมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติที่ดี มีแนวทางการบริหารการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ อปท. มีองค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้นำองค์กรดี 2) การมีส่วนร่วม 3) การบริหารจัดการครบถ้วนสมบูรณ์ 4) การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น 5) จิตใจธรรมมาภิบาล 6) ความสามัคคีปรองดอง 7) นวัตกรรม 8) มาตรฐานการบริการสาธารณะ และ 9) ต้นทุนที่ดี องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5A ได้แก่ 1) ที่พัก (Accommodation) 2) การคมนาคม (Accessibility) 3) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) และ 5) กิจกรรมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยว (Activity) มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1.1) สนับสนุนหรือจัดให้มีเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 1.2) สนับสนุนหรือจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 1.3) สนับสนุนหรือจัดให้มีระบบดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว 2) มาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2.1) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านความปลอดภัย 2.2) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการภัตตาหารร้านและอาหาร 2.3) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการสินค้าและของที่ระลึก 2.4) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยว 2.5) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ 2.6) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านบันเทิงและนันทนาการ 2.7) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านสารสนเทศ 2.8) สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านขนส่ง 3) มาตรฐานด้านการตลาดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3.1) สนับสนุนหรือจัดให้มีการกำหนดแผนการตลาดท่องเที่ยว 3.2) สนับสนุนหรือจัดให้มีการสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยวใน

แหล่งท่องเที่ยว 3.3) สนับสนุนหรือจัดให้มีการโฆษณาไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางไว้ว่า

“รูปแบบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรเน้นการอบรมให้ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรให้ประชาชนในท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว กำหนดไว้ในแผน 5 ปี” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A, 2562)

“รูปแบบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรมีการส่งเสริมรายได้กระตุ้นเศรษฐกิจ สามารถพัฒนาอาชีพให้มั่นคงมากขึ้น ทำผลผลิตเกษตร หัตถกรรมด้านการเกษตรในชุมชนประสบผลสำเร็จ อดหนุนท้องถิ่นอื่นๆขับเคลื่อนสินค้าเกษตรคุณภาพกระจายสินค้าสู่ชุมชนเมืองอื่นๆ เช่น ผ้าพื้นเมือง สินค้าเกษตรชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชน ฯลฯ ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทั้งระบบ มีการกำหนดในแผนพัฒนาฯ และข้อบัญญัติงบประมาณ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B, 2562)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า ระดับความสำคัญในการจัดการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีการปฏิบัติที่ดี ในภาพรวมให้มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, $SD. = 0.493$) และเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวมให้มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, $SD. = 0.471$) ผลการเปรียบเทียบตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และตัวแทนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวมทั้งสองกลุ่มให้มีความสำคัญในการจัดการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีการปฏิบัติที่ดี ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($sig. = 0.894$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญในการจัดการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ระดับความสำคัญในการจัดการการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (n=50)		ตัวแทนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (n=100)		t - test	Sig.
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)		ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)			
	ค่า SD	ค่า SD	ค่า SD	ค่า SD		
1. ด้านการบริหารจัดการ (POSDCoRB+PA)	4.24	0.543	4.26	0.689	0.000	0.856
2. มีจิตใจธรรมาภิบาล 6 ด้าน	4.59	0.505	4.57	0.496	0.212	0.832
3. การมีส่วนร่วม	4.10	0.697	4.09	0.720	0.000	1.000
4. มีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตมาขับเคลื่อน	4.25	0.633	4.28	0.596	0.284	0.716
5. มีความสามัคคีปรองดอง	3.92	0.804	4.03	0.822	0.495	0.622

ระดับความสำคัญในการจัดการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (n=50)		ตัวแทนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (n=100)		t - test	Sig.
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า SD	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า SD		
6. มีนวัตกรรม	3.98	0.845	3.97	0.846	0.068	0.946
7. มีมาตรฐานการบริการสาธารณะ	4.06	0.867	4.05	0.845	0.680	0.946
8. มีต้นทุนที่ดี	3.96	0.748	4.00	0.733	0.339	0.735
9. มีผู้นำองค์กรดี	4.02	0.769	4.04	0.751	0.153	0.879
รวม	4.24	0.493	4.25	0.471	0.133	0.894

หมายเหตุ ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า ระดับความสำคัญของมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีการปฏิบัติที่ดี ในภาพรวมให้มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, SD. = 0.796) และเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวมให้มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, SD. = 0.713) ผลการเปรียบเทียบตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และตัวแทนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวมทั้งสองกลุ่มให้มีความสำคัญของมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีการปฏิบัติที่ดี ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (sig. = 0.304) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความสำคัญของมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

มาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (n=50)		ตัวแทนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (n=100)		t - test	Sig.
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า SD	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า SD		
1. ด้านแหล่ง	3.88	0.786	3.84	0.751	0.332	0.741
2. ด้านการบริการ	3.95	1.197	3.73	0.734	1.374	0.172
3. ด้านการตลาด	3.90	0.703	3.75	0.814	1.086	0.279
รวม	3.91	0.796	3.78	0.713	1.032	0.304

หมายเหตุ ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และสังเคราะห์โมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Analysis) โดยหมุนแกนด้วยเทคนิค Varimax ซึ่งเป็นเทคนิคที่ทำให้มีจำนวนตัวแปรที่น้อยที่สุด และมีค่า Factor Loading มากในแต่ละด้าน มี 9 ด้าน ประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 25 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตามความเหมาะสมสามารถสรุปการบริหารการส่งเสริมและพัฒนาการ

ห้องเที่ยวเชิงเกษตร โดยสามารถจัดกลุ่มใหม่ได้จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 บุคลากรมีมาตรฐานสร้างนวัตกรรม ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการมีนวัตกรรม ด้านการมีมาตรฐาน ด้านมีงบประมาณเพียงพอ ด้านความสามัคคีปรองดอง ด้านการมีผู้นำองค์กรดี ด้านมีเครื่องมืออุปกรณ์ครบถ้วนทันสมัย และด้านมีบุคลากรที่ดี โดยมีค่าน้ำหนักระหว่าง 0.763 ถึง 0.897 ด้านที่ 2 การวางแผนปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 9 ตัวแปร ได้แก่ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านนโยบาย ด้านร่วมกันวางแผน ด้านร่วมกันปฏิบัติตามแผน โดยมีค่าน้ำหนักระหว่าง 0.562 ถึง 0.962 ด้านที่ 3 การบริหารองค์กรอย่างมืออาชีพ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน ด้านการจัดองค์กร ด้านการอำนวยความสะดวกด้านการรายงานผล ด้านการประสานงาน โดยมีค่าน้ำหนักระหว่าง 0.627 ถึง 0.852 ด้านที่ 4 การวางแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านงบประมาณ โดยมีค่าน้ำหนักระหว่าง 0.614 ถึง 0.845 และ ด้านที่ 5 การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านร่วมกันรับผลประโยชน์ ด้านอำนาจหน้าที่ โดยมีค่าน้ำหนักระหว่าง 0.672 ถึง 0.7635) ดังแสดงในตารางที่ 3

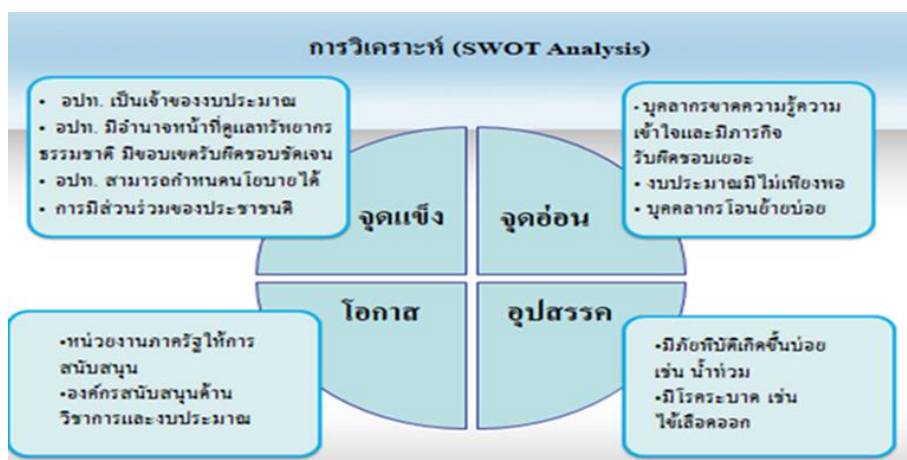
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Analysis)

บุคลากรที่มีมาตรฐานสร้างนวัตกรรม	วางแผนปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล	บริหารองค์กรอย่างมืออาชีพ	วางแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างยั่งยืน	การให้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
ตัวแปร (ค่าน้ำหนัก)	ตัวแปร (ค่าน้ำหนัก)	ตัวแปร (ค่าน้ำหนัก)	ตัวแปร (ค่าน้ำหนัก)	ตัวแปร (ค่าน้ำหนัก)
การมีนวัตกรรม (0.897)	หลักคุณธรรม (0.962)	การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (0.852)	สิ่งแวดล้อม (0.845)	ร่วมกันรับผลประโยชน์ (0.763)
การมีมาตรฐานบริการ (0.889)	หลักความรับผิดชอบต่อ (0.945)	การจัดองค์กร (0.786)	เศรษฐกิจ (0.763)	อำนาจหน้าที่ (0.672)
งบประมาณเพียงพอ (0.840)	หลักการมีส่วนร่วม (0.933)	การอำนวยความสะดวก (0.724)	สังคม (0.724)	
ความสามัคคีปรองดอง (0.840)	หลักความโปร่งใส (0.892)	การรายงานผล (0.667)	งบประมาณ (0.614)	
การมีผู้นำองค์กรดี (0.835)	หลักความคุ้มค่า (0.856)	การประสานงาน (0.627)		
เครื่องมืออุปกรณ์ (0.821)	หลักนิติธรรม (0.835)			
มีบุคลากรที่ดี (0.763)	นโยบาย (0.562)			

หมายเหตุ Bartlett's Test of Sphericity ได้ค่า KMO = 0.629, Approx. Chi-Square = 170.118, sig. = 0.000 กำหนดค่าที่ยอมรับ 0.5 ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) จากการวิเคราะห์ข้อมูลบริบททั่วไปในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเด็นสถานการณ์ทั่วไปทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า จุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบตัวแปรที่อยู่ภายใต้ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปผลแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

ผลการวิเคราะห์กำหนดแนวทางแก้ไข (TOWS Matrix) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์กำหนดแนวทางแก้ไข ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบ Matrix โดยใช้ตาราง TOWS Matrix สามารถสรุปผลแสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์กำหนดแนวทางแก้ไข (TOWS Matrix)

แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ทำให้เห็นถึงทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างยั่งยืนและเห็นถึงแนวดำเนินการ พันธกิจเป็นกรอบในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าใจรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสามารถกำหนดเป้าประสงค์ของแต่ละยุทธศาสตร์พร้อมกับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย (แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี) ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน สรุปผลแสดงดังภาพที่ 3

แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				
วิสัยทัศน์	เป็นข้อมูลและคลังความรู้ที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างยั่งยืน			
พันธกิจ	ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามกระบวนการบริหารจัดการที่ดี	ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามมาตรฐาน	ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีรูปแบบ	ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างยั่งยืน
คำอธิบาย	Extension and Development		Model	Agrotourism
ยุทธศาสตร์	อปท.มีการบริหารจัดการที่ดีในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	อปท.มีมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	มีรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ชัดเจน	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างยั่งยืน
เป้าประสงค์	ประชาชนได้รับประโยชน์	แหล่งท่องเที่ยวมีมาตรฐาน	เกษตรกรมีอาชีพและรายได้	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรยั่งยืน
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย (5 ปี)	ประชาชนได้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้นทุกปี	แหล่ง การบริการ และการตลาดท่องเที่ยว มีมาตรฐานมากขึ้น	เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพในท้องถิ่นมากขึ้น	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถพึ่งพาตนเองได้
กลยุทธ์	ให้ความรู้ตามกระบวนการบริหารจัดการที่ดี โดยประชาชนมีส่วนร่วม	ก่อสร้างปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อประชาสัมพันธ์ ตามมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ฝึกอบรมการสร้างงานสร้างอาชีพอย่างต่อเนื่องใช้เทคโนโลยีสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา	ให้การส่งเสริมและพัฒนาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและครบวงจร

ผลการสังเคราะห์โมเดลต้นแบบ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร (SMCR) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางการบริหารและการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. มีแนวทางการบริหารที่ดี 5 ด้าน ได้แก่ 1) บุคลากรดีมีมาตรฐานสร้างนวัตกรรม 2) วางแผนปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 3) บริหารองค์กรอย่างมืออาชีพ 4) วางแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างยั่งยืน และ 5) ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. มีรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาตามขั้นตอนคือการมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ นำยุทธศาสตร์ไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น และผ่านขบวนการกำหนดไว้ในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณ และดำเนินการตามโครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่กำหนดไว้ และ

3. มีมาตรฐานในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ด้าน 1) มาตรฐานด้านแหล่งท่องเที่ยว 2) มาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยว 3) มาตรฐานด้านการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดคุณภาพในขบวนการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามโมเดลโดยมีเป้าประสงค์เพื่อความยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินโมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.68$) ด้านความเป็นได้ในการนำไปปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.67$) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.64$) และด้านความสอดคล้องกับบริบท ($\bar{x} = 4.57$) จากการประเมินโมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ดังนั้นโมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับบริบทและความเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถนำไปใช้ได้จริง ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินโมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นการประเมิน	ความเหมาะสม	ความเป็นได้ในการนำไปปฏิบัติ	ความสอดคล้องกับบริบท	ความเป็นประโยชน์
1. หลักการสร้างโมเดล	4.75	4.70	4.57	4.52
2. การเชื่อมโยงของโมเดล	4.60	4.65	4.50	4.70
3. องค์ประกอบด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.76	4.58	4.68	4.54

ประเด็นการประเมิน	ความเหมาะสม	ความเป็นได้ในการนำไปปฏิบัติ	ความสอดคล้องกับบริบท	ความเป็นประโยชน์
4. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกร	4.60	4.70	4.53	4.63
5. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.65	4.72	4.52	4.85
รวม	4.68	4.67	4.57	4.64
โดยรวมทั้ง 4 ด้าน	4.64			

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการบริหารการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติที่ดี ได้แนวทางการบริหารการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้นำองค์กรดี 2) การมีส่วนร่วม 3) การบริหารจัดการครบถ้วนสมบูรณ์ 4) การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น 5) จิตใจธรรมาภิบาล 6) ความสามัคคีปรองดอง 7) นวัตกรรม 8) มาตรฐานการบริการสาธารณะ และ 9) ต้นทุนที่ดี องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5A ได้แก่ 1) ที่พัก (Accommodation) 2) การคมนาคม (Accessibility) 3) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) และ 5) กิจกรรมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยว (Activity) ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านแหล่งท่องเที่ยว 2) มาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยว 3) มาตรฐานด้านการตลาดการท่องเที่ยว (สุเมธ แสงนิมนวล, 2556) ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วม ในการวางแผนการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุกขั้นตอน ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและความต้องการของชุมชน สามารถกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ตรงจุด และมีการพัฒนาศักยภาพโดยเน้นการอบรมให้ความรู้ร่วมกันระหว่างประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อหาแนวทางสร้างนวัตกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามความต้องการของชุมชน (นิรมล ขาวทอง และคณะ, 2559) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น และส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสาน โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ มีแปลงสาธิตการทำเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ปลูกผักแบบเกษตรอินทรีย์ (ครรชิต มาระโกชน์ และทักษิณา สมบูรณ์, 2559)

2. ผลการศึกษาระดับความสำคัญในการจัดการการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเครือข่าย ด้านมีจิตใจธรรมาภิบาลตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและตัวแทนเครือข่ายในภาพรวมทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ที่สุด มีความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและมีแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านแหล่งท่องเที่ยว ประเด็นด้านดึงดูดใจ (Attraction) ตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและตัวแทนเครือข่ายภาพรวมทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ ทักษิณภาพสวยงาม มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ความเป็นมิตร การทำการเกษตรไร้สารพิษ วิถีชีวิตของเกษตรกร ความเป็นกันเอง ในส่วนผลผลิตทางการเกษตรมีการพัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์ เพื่อมาตรฐานและคุณภาพในการจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึก (สุเมธ แสงนิมิต, 2556) ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับ ใบเฟิร์น วงศ์บัวงามและมุขสุดา พูลสวัสดิ์ กล่าวว่า มาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประเด็นด้านการบริการด้านสารสนเทศตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและตัวแทนเครือข่ายในภาพรวมทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก สื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์และบอกข่าวสารการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การที่ข่าวสารสามารถเข้าถึงผู้คนที่สนใจในเนื้อหา นั้น ๆ ได้มากย่อมทำให้เกิดการกระตุ้นความสนใจได้มาก และสื่อที่เป็นกลุ่มของสื่อมวลชน มีผลต่อการกระจายข่าวสารที่มีผลมากโดยเฉพาะโทรทัศน์ และเว็บไซต์ ซึ่งเป็นสื่อที่คนเข้าถึงได้สะดวก เช่น การจัดกิจกรรมในชุมชน และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำคู่มือแนะนำการท่องเที่ยว ที่พักแรม ของดีของชุมชน วัฒนธรรมและวิถีชีวิต (ใบเฟิร์น วงศ์บัวงาม และมุขสุดา พูลสวัสดิ์, 2562) เพื่อให้เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีการเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปีซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ มีบริการด้านขนส่ง ด้านสารสนเทศด้านความปลอดภัย นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สินค้าและของที่ระลึก ด้านบันเทิงและนันทนาการ มีบริการภัตตาคารและร้านอาหาร และมีบริการที่พักค้างแรม (มัลลิกา นนท่มุมด และคณะ, 2562); (มณีรัตน์ สุขเกษม, 2559); (รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์, 2559)

3. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์โมเดลการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า หลักการวิเคราะห์และสังเคราะห์โมเดลการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) จุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก และการประเมินผลโมเดลการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าประสงค์สุดท้ายที่ต้องการและวิสัยทัศน์ (Vision) อันจะนำไปสู่การกำหนดพันธกิจ (Mission) และถ้อยแถลงเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) เป้าหมาย (Target) และกลยุทธ์การดำเนินงาน (Strategy) (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2543)

4. ผลการประเมินของโมเดลการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริม

และพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน ($\bar{x} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.68$) ด้านความเป็นได้ในการนำไปปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.67$) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.64$) และด้านความสอดคล้องกับบริบท ($\bar{x} = 4.57$) โมเดลการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความเหมาะสม มีความเป็นได้ในการนำไปปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับบริบท มีความเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถนำไปใช้ได้จริง (ศิริกาญจน์ อะนันเอื้อ, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบของโมเดล มี 3 คือ ด้าน 1) มีแนวทางการบริหารที่ดี 5 ด้าน ได้แก่ 1.1) บุคลากรที่มีมาตรฐานสร้างนวัตกรรม 1.2) วางแผนปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 1.3) บริหารองค์กรอย่างมีอาชีพ 1.4) วางแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างยั่งยืน และ 1.5) ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม 2) มีรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาตามขั้นตอนคือการมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ นำยุทธศาสตร์ไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น และผ่านขบวนการกำหนดไว้ในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณ และดำเนินการตามโครงการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรที่กำหนดไว้ และ 3) มีมาตรฐานในการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ด้าน 3.1) มาตรฐานด้านแหล่งท่องเที่ยว 3.2) มาตรฐานด้านการบริการกาห้องเที่ยว 3.3) มาตรฐานด้านการตลาดกาห้องเที่ยว ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดคุณภาพในขบวนการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรตามโมเดล โดยมีเป้าประสงค์เพื่อความยั่งยืน ไปปรับใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตร โดยภาครัฐควรกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำโมเดลการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรไปเป็นแนวทางขับเคลื่อน ตามหลักการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างทั่วถึง ทั่วเทียมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ สามารถนำไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปีได้ ถือเป็นเครื่องมือหลักในการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้กรอบรูปแบบของยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนโครงการตามบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงผลของการนำโมเดลการส่งเสริมและพัฒนากาห้องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้ โดยเปรียบเทียบกรณีศึกษาพื้นที่ต่าง ๆ ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน หรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เพื่อหาปัจจัยความสำเร็จ หานวัตกรรมสามารถต่อยอดโมเดลให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ครรรชิต มาระโกชน และทักษิณาภ สมบูรณ์. (2559). การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการเรียนรู้ กรณีศึกษาตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 11(2), 23- 36.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2543). การบริหารผลการดำเนินงาน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาฏสุตา เขมณะสิริ. (2555). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นิรมล ขวาชอง และคณะ. (2559). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านขนานบาก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 13: ตามรอยพระยุคลบาท เกษตรศาสตร์กำแพงแสน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และมุขสุดา พูลสวัสดิ์. (2562). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A. (2562). โมเดลการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (ทักษิณ รักจริง และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B. (2562). โมเดลการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (ทักษิณ รักจริง และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- มณีรัตน์ สุขเกษม. (2559). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลงิ้วเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10(4), 108-112.
- มัลลิกา นนท่มุมต และคณะ. (2562). ความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 37(1), 61-68.
- รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์. (2559). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนจากการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 12(2), 195-216.
- ราณี อิลิชัยกุล. (2556). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหน่วยที่ 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ศิริกาญจน์ อะนันเอื้อ. (2561). โมเดลการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเยาวชน. Veridian Journal, Silpakorn University, ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 11(3) , 2531-2550.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สุเมธ แสงนันทนวล. (2556). ต้นแบบการบริหารจัดการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 11(2),63-80.
- Yamane, T. (1973). Statistic: An Introductory Analysis. New York: Harper and Row.